Täydennys asiantuntijalausuntoon

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Asia: HE 149/2025 vp – lastensuojelulain muuttaminen sekä siihen yhdistetyt lakialoitteet ja toimenpidealoitteet

Lausunnonantaja: **Perhekuntoutuskeskus Lauste ry**

Johdanto

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on varannut mahdollisuuden täydentää aiemmin antamaamme asiantuntijalausuntoa hallituksen esitykseen HE 149/2025 vp yhdistettyjen lakialoitteiden ja toimenpidealoitteiden osalta. Täydennämme lausuntoamme seuraavasti.

Yleinen lähtökohta

Lastensuojelulainsäädännön kehittämisessä tulee ensisijaisesti turvata lasten perus- ja ihmisoikeudet, oikeusturva sekä rajoitustoimenpiteiden tarkkarajaisuus, suhteellisuus ja valituskelpoisuus. Sijaishuollossa olevia lapsia ei tule asettaa eriarvoiseen asemaan ilman yksilöllistä, lapsen etuun perustuvaa harkintaa.

LA 22/2024 vp

Esityksessä ehdotettu rajoitustoimenpiteitä koskevan päätösvallan laajentaminen ilman sosiaalityöntekijän tapauskohtaista harkintaa ja virkavastuuta ei ole perusteltua. Liikkumisvapauden ja yhteydenpidon rajoittaminen ovat luonteeltaan merkittäviä perusoikeusrajoituksia ja niiden laajempi soveltaminen tulee säilyä viranomaispäätöksinä.

TPA 3/2023 vp

Lastensuojelulain kokonaisuudistus on lähtökohtaisesti kannatettava. Painopisteen tulee olla kuntouttavien palvelujen ja rakenteiden vahvistamisessa, ei rajoitustoimenpiteiden laajentamisessa.

TPA 2/2025 vp

Emme kannata sijaishuollossa olevien lasten digilaitteiden käytön yleistä tai kategorista rajoittamista. Sijaishuollossa olevilla lapsilla on samat perusoikeudet kuin muillakin lapsilla, mukaan lukien oikeus yhteydenpitoon. Digilaitteiden käyttöön liittyvät rajoitukset voivat olla perusteltuja vain yksilöllisen harkinnan perusteella ja osana lapsen hoito- ja kasvatussuunnitelmaa, selkeästi perusteltuna ja ajallisesti rajattuna. Yleinen rajoittaminen tosiasiallisesti kaventaisi lapsen yhteydenpitoa ilman valituskelpoista päätöstä.

TPA 9/2025 vp

Emme kannata vartijoiden toimivaltuuksien laajentamista lastensuojelulaitoksista luvatta poistuneiden lasten etsimiseen tai kiinniottoon. Tällainen kehitys hämärtäisi viranomaisvastuun rajoja ja sisältäisi merkittäviä riskejä lasten oikeusturvalle ja turvallisuudelle. Luvatta poistuneiden lasten etsiminen ja palauttaminen tulee säilyä viranomaistehtävänä, erityisesti poliisin vastuulla. Lastensuojelun henkilöstöllä ei ole eikä tule olla poliisille kuuluvia toimivaltuuksia tai välineitä.

TPA 16/2025 vp

Nykyinen lastensuojelulaki mahdollistaa jo riittävän ennakoivan puuttumisen lapsen turvallisuuden varmistamiseksi. Emme näe tarvetta laajentaa liikkumisvapauden rajoittamista tai muita rajoitustoimenpiteitä. Erityisesti tilanteissa, joissa lapsen palauttaminen ei ole turvallista laitoksen henkilöstölle tai lapselle, tulee vastuun olla poliisilla, jolla on koulutus, toimivaltuudet ja kalusto turvalliseen toimintaan.

TPA 17/2025 vp

Ymmärrämme aloitteen tavoitteen estää laitoksesta luvatta poistumisen epäsuorat kannustimet. Korostamme kuitenkin, että käyttövarojen maksamiseen ja hallintaan liittyvät ratkaisut tulee tehdä lapsikohtaisesti ja lapsen etu huomioiden. Nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa käyttövarojen haltuunoton, mikäli on perusteltu syy epäillä varojen vaarantavan lapsen hyvinvointia. Kategorinen sääntely ei ole perusteltua.

TPA 18/2025 vp

Pidämme lasten tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä vakavana terveysriskinä. Emme kuitenkaan kannata ehdotonta ja kaikissa tilanteissa velvoittavaa puuttumissääntelyä. Lasten iät ja tilanteet vaihtelevat merkittävästi, ja puuttumisen tulee perustua tapauskohtaiseen harkintaan sekä turvalliseen toteutukseen. Velvoittavuus lisää riskiä konfliktitilanteisiin ja voi heikentää lapsen ja henkilöstön välistä luottamusta.

Turussa 6.4.2026

Jussi Ketonen, johtaja

Jukka Sirtamo, palvelujohtaja